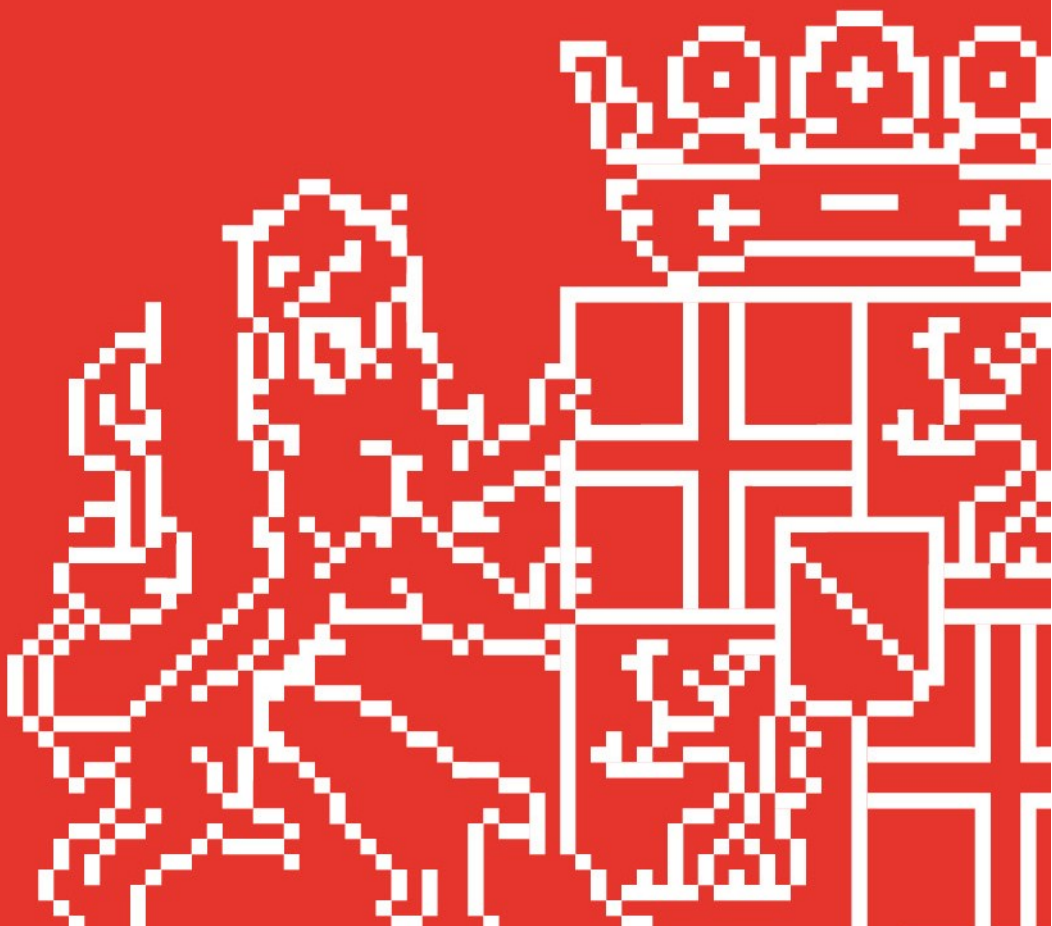

**CONCEPT NOTA VAN BEANTWOORDING PARTIËLE HERZIENING PROVINCIALE
RUIMTELIJKE STRUCTUURVISIE 2013-2028 EN VERORDENING 2013 EN WAV-KAART**

Publicatiedatum 21 januari 2014
Status Concept
Referentienummer 80F24DD8

Inhoudsopgave

1.	Doel en opzet nota van beantwoording	3
1.1	Status van deze concept nota	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Duurzame energie en windenergie	3
2.1	Windenergielocatie Vianen	3
2.2	Windenergielocatie Lage Weide	6
2.3	Artikel 2.9a Experimenteerruimte duurzame energie	7
3	Cultureel erfgoed	9
3.1	Cultuurhistorische hoofdstructuur, archeologie	9
3.2	Cultuurhistorische hoofdstructuur, begrenzingen	9
4	Wijziging rode contour Achterberg en Utrecht	10
4.1	Wijziging rode contour Achterberg	10
4.2	Wijziging rode contour Utrecht	10
5	Ecologische hoofdstructuur en groene contour	12
6	Overige onderwerpen PRSph en PRVph	14
7	WAV-kaart	15
8	Ontvangen zienswijzen	15

1. Doel en opzet nota van beantwoording

1.1 Status van deze concept nota

De voorliggende concept nota van beantwoording gaat over de zienswijzen die zijn ingediend tegen de Ontwerp partiële herziening Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRSph) en de opmerkingen die zijn ingediend tegen de Ontwerp partiële herziening Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRVph). De Ontwerpen zijn op 15 oktober 2013 vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht. De Ontwerpen hebben van dinsdag 22 oktober 2013 tot en met maandag 2 december 2013 ter inzage gelegen, zowel op papier als digitaal via ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl en via de landelijke site www.ruimtelijkeplannen.nl.

In de periode van ter inzage legging hebben wij 22 zienswijzen ontvangen. Een deel daarvan is door meerdere personen ondertekend. Er is één nagekomen zienswijze ontvangen. Formeel wordt deze buiten behandeling gelaten, materieel is de zienswijze vergelijkbaar met eerder ontvangen zienswijzen. De voorliggende Nota van beantwoording bevat een reactie en advies op de ingebrachte punten. Deels zijn deze punten samengenomen.

De conceptversie van de nota van beantwoording is de reactie van het college van Gedeputeerde Staten (GS), op basis van hetgeen is gelezen in de zienswijzen. De reacties en voorgestelde aanpassingen zijn het standpunt van GS. De definitieve versie van de nota van beantwoording wordt door Provinciale Staten vastgesteld.

1.2 Leeswijzer

In deze nota van beantwoording is dezelfde hoofdstukindeling aangehouden als in (de papieren versie van) de PRSph en PRVph. Voor de beantwoording van de zienswijzen is gebruik gemaakt van een vast stramien. Daarbij is de indeling gebaseerd op de onderwerpen uit de PRSph en PRVph en niet op de personen of instanties die een zienswijze hebben ingediend. We hebben deze keuze gemaakt om dubbele teksten en verwijzingen te voorkomen. De WAV-kaart is ten opzichte van de PRSph en PRVph als extra hoofdstuk aan deze concept nota van beantwoording toegevoegd.

Het stramien ziet er als volgt uit:

Zienswijze van: Hier wordt door een nummer aangegeven wie de beschreven zienswijze heeft ingediend. Achterin deze nota is het overzicht van de indieners van de zienswijzen en hun corresponderende nummer opgenomen.

Samenvatting: Hier wordt de zienswijze inhoudelijk samengevat. Als er meerdere personen of instanties over een zelfde onderwerp een zienswijze hebben ingediend, worden deze onder elkaar geplaatst. Er kan ook sprake zijn van een samenvoeging van het totaal van de ingebrachte argumenten, zonder dat daarbij onderscheid wordt gemaakt naar indiener, als de zienswijzen of argumenten vrijwel gelijklopend zijn.

Reactie GS: Hier is de reactie van GS opgenomen.

Voorstel GS: Hier is aangegeven of GS voorstellen om naar aanleiding van de zienswijze de Ontwerp-PRS of Ontwerp-PRV aan te passen.

2 Duurzame energie en windenergie

2.1 Windenergielocatie Vianen

Zienswijze van: 01, 02, 11, 12, 15, 18, 20

Samenvatting: De locatie in de zuidoostoksel van knooppunt Everdingen is niet langer een zoeklocatie of een potentiële locatie, maar een definitieve locatie. Hierbij wordt gestreeft naar een opgewekt vermogen van meer dan 60 MW. Het gaat hier dus om grote windturbines. Deze zullen een inbreuk vormen op het landschap en het uitzicht aantasten. De (ontwerp) Landschapsvisie van de gemeente Vianen merkt op dat grote windturbines een

grote invloed hebben op het landschap en dat zij niet passen in het landelijk gebied van Vianen. De voorziene locatie is daarnaast vlak bij EHS en een ecologische verbindingzone gelegen. Daarmee zijn er wel zwaarwegende ruimtelijke bezwaren. Deze ontwikkeling lijkt in strijd met de uitgangspunten van landschap en natuur van de gemeente Vianen, terwijl de provincie uitgaat van draagvlak bij de gemeente. Voorkom daarnaast dat de plaatsing van windturbines nadelige gevolgen heeft, zoals geluid, trillingen (veenland) en slagschaduw) voor de bedrijfsvoering en uitbreidingsmogelijkheden van het biologisch pluimveebedrijf, waarvan de grens van de uitloop op circa 150 meter is gelegen, en voor de woning. (01)

Toen Vianen over ging naar Utrecht is de belofte gedaan dan van deze provincie een zelfde terughoudend en zorgvuldig beleid mag worden verwacht ten aanzien van het Groene Hart, als Zuid-Holland voerde. Zonder eerst de ervaren problematiek, zoals bij Houten te evalueren, worden plotseling nieuwe locaties aangewezen op diverse plaatsen in het Groene Hart, waaronder Vianen. De locatie Vianen Autenasekade is niet langer zoeklocatie, maar definitief, terwijl de locatie buiten de stedelijke contouren ligt, naast een ecoduct voor wild en in de directe nabijheid van een biologische kippenfarm. In de Vijfheerenlanden bevinden zich, mede dankzij de in Zuid-Holland gevolgde landschappelijke visie, geen bovengrondse, langdschap ontsierende hoogspanningsleidingen en –masten. Deze visie dient te blijven geëerbiedigd voor de landschappelijke typering van Vianen als “Poort naar de Betuwe”. De bijzonder kwetsbare locatie Autenasekade kan niet als alternatief dienen voor elders geschrapte locaties in het Groene Hart. Dit gaat in tegen de Voorloper Groene Hart en het advies van het Kwaliteitsteam Groene Hart. Zie af van deze locatie. (02, 15)

De gekozen locatie in Polder Autena is ongeschikt, omdat de windturbines dicht bij het verkeersknooppunt zullen staan, maar ook zeer dicht bij het vogelrijke natuurreservaat Autena, onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. De meest zuidoostelijke turbine zal vrijwel tegen de rand van het natuurreservaat komen te staan. Er is een ecoduct over de A2 gebouwd, om de zeer nadelige gevolgen van het snelwegverkeer op de zoogdierfauna te verminderen. Het is zonder meer absurd dat nu op korte afstand van het ecoduct windturbines geplaatst zullen worden die een bedreiging vormen voor de vogel- en vleermuisfauna. De vogels hebben ook al veel last van het snelwegverkeer, een extra verstoring door windturbines is onaanvaardbaar. Daarnaast ligt de locatie in het Groene Hart, een gebied waar in principe geen nieuwe windturbines mogen verrijzen. Volgens een korte studie van de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Han Lörzing is er genoeg ruimte voor windturbines buiten de kwetsbare waardevolle landschappen. In zijn studie komt Lörzing voor Vianen in alle scenario's uit op plaatsing van drie windturbines op het omvangrijke bedrijventerrein van deze gemeente. Kies niet voor milieuwinst op de korte termijn, maar kies voor bouw van windturbines op het bedrijventerrein in een wat later stadium. (11)

Voor het Windpark Autena in de polder De Biezen bij Vianen heeft een herziening van de Plan-MER plaatsgevonden. Zoals uit die aanvulling blijkt, kan op dit moment nog geen uitsluitsel worden gegeven of van dat park ook daadwerkelijk negatieve effecten op in de omgeving voorkomende natuurgebieden, die deel uitmaken van de EHS, zullen optreden, evenals van de effecten op beschermde soorten in het kader van de FFW. In die zin dient daarnaar dus nog aanvullend onderzoek plaats te vinden. (12)

Waardering voor het opnemen van Windpark Autena als nieuwe windmolenlocatie. (18)

Bezwaar tegen de komst van hoge windturbines ter hoogte van knooppunt Everdingen op de overgang naar het stedelijk gebied te Hagestein in de Autenase polder. De voorwaarden waaronder volgens de provincie op deze locatie windturbines toelaatbaar zijn, zijn te beperkt c.q. onvoldoende en onvolledig. Als de provincie haar voornemen toch bestendigt, dan zal zij meer voorwaarden op moeten nemen. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de financiële en gezondheidsbelangen van de mensen die nabij en in de kern van Hagestein woonachtig zijn, de belangen van gevestigde (agrarische) bedrijven in Hagestein en afdoende bescherming van de aanwezige flora en fauna. Uit de analyse in de aanvulling op de planMER blijkt dat effecten van windturbines niet volledig kunnen worden uitgesloten. Welke voorwaarden neemt de provincie op in dit verband? De locatie valt onder categorie III, en niet categorie II van het Windplan Utrecht, vanwege de ligging nabij de EHS. In deze categorie is in beginsel geen mogelijkheid voor windenergie. En als er al sprake zou zijn van categorie II, dan is het windpark niet inpasbaar vanwege de aanwezigheid van een UMTS-mast. En vanwege de nabijheid van (bewoners) van woningen, op 1,5 tot 2 kilometer (steeds meer Europese lidstaten passen hun nationale wetgeving aan en stellen dat er geen windturbines mogen worden gebouwd binnen een straal van 1,5 tot 2 km ten opzichte van woningen), maar ook één woning op circa 340 meter. Nergens blijkt uit dat er een afweging voor minimale afstanden tot woningen vanwege externe veiligheid en geluid heeft plaatsgevonden. Ook is de locatie sterk conflicterend met de bestemmingen van het gevestigde ecologische pluimveebedrijf De Buijserd. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat biokippen van de leg raken wanneer zij worden geconfronteerd met windturbines in de nabijheid, vanwege trillingen, geluidshinder, slagschaduw en het magnetische veld rondom de rotor. De

houder van het bedrijf zal haar licentie kwijtraken en haar huidige bedrijfsvoering moeten staken. De schade loopt in de miljoenen. Ook wordt de toekomstige uitbreiding van dit bedrijf onmogelijk. Ook zijn de Ontwerp landschapsvisie van de gemeente Vianen en de structuurvisie Vianen in strijd met het plaatsen van windmolens. De locatie wordt gezien als een alternatief voor eerdere locaties in het Groene Hart, maar nergens blijkt uit dat er een draagvlakmeting is uitgevoerd door de gemeente Vianen. Ook in Vianen is veel weerstand te verwachten. Aangezien de provincie draagvlak belangrijk vindt, zoals blijkt uit het interpellatiedebat voor het Windpark Houten en het voorbereidingsbesluit voor Lage Weide, kan de provincie niet voorbijgaan aan deze voorwaarde voor voornemen om Vianen als alternatieve locatie aan te wijzen. De locatie is ook in strijd met ander (reeds vastgesteld) beleid en het Ontwerp zelf. Uit het Streekplan (pagina 189) blijkt dat langs de A27 en de A2 zoveel beleidsbeperkingen aanwezig zijn, dat daar nauwelijks kansen zijn voor windenergie. Voorts blijkt uit het Beheerplan Utrechts Landschap 2011-2021 (pagina 11) dat ter plaatse van de beoogde windturbines wordt uitgegaan van archeologisch waardevolle locaties en dat er zeldzaamheden en bedreigingen qua flora en fauna zijn waaronder weidevogels en ringslangen in de polder Autena. De EHS dient snel gerealiseerd te worden, welke doelstelling zich niet verdraagt met daarop versturende elementen als windturbines. De beoogde windturbines veroorzaken trillingen, slagschaduw, sterfte voor vleermuizen en geluidsoverlast wat hiermee niet verenigbaar is. Ook is de locatie niet verenigbaar met de PRS op het gebied van de omgang met kwetsbaar veengebied, versterken van landelijk gebied en voorkeur voor andere vormen van duurzame energie dan windenergie. Tussen de Groene hartprovincies zijn afspraken gemaakt (Voorloper Groene Hart) om geen nieuwe windenergielocaties op te nemen in het Groene Hart. De locaties is dus in strijd met het provinciaal belang. Op welke wijze zijn burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van de herziening betrokken geweest, gelet op artikel 2.11 Bro, wat voor deze partiële herziening ook geldt, aangezien het gaat om grote ruimtelijke en maatschappelijke gevolgen. Tot slot is het Ontwerp ten aanzien van het geformuleerde energiebeleid inzake windenergie in strijd met het Verdrag van Aarhus, er is namelijk onvoldoende milieu-informatie, als omschreven in artikel 19.1a van de Wet Milieubeheer bij het Ontwerp bijgevoegd. De provincie moet de documenten waarin deze afweging is neergelegd alsnog ter beschikking stellen.

Reactie GS: De locatie te Vianen zal als locatie niet beschikken over meer dan 60 MW aan productie van windenergie, Mogelijk wordt gewezen op de totale taakstelling van de provincie als geheel, welke in de Rijksstructuurvisie wordt vastgesteld op 65,5 MW. De herziening sluit hierop aan door opname van 65,5 MW. De locatie te Vianen maakt hier een onderdeel van uit.

De turbines zullen inderdaad zichtbaar zijn. Wij delen de conclusie niet dat zichtbaarheid zonder nadere afweging te vertalen is als aantasting. De motivatie dat het plan niet overeenkomt met de landschapsvisie van Vianen delen wij niet. Deze landschapsvisie gaat specifiek in op windturbines en acht windturbines inderdaad niet overal geschikt, echter wel op de specifiek benoemde locatie zoals bedoeld in deze partiële herziening.

Uit zowel onafhankelijk globaal onderzoek ten behoeve van de aanvulling op de planMER behorende bij de PRS als uit specifiek onderzoek ten behoeve van het concrete initiatief en bestemmingsplan, blijkt geen significante aantasting van beschermde natuurwaarden (onderzoek NatuurInclusief 2013, onderzoek Waardenburg augustus 2013). Het natuur onderzoek ten behoeve van de aanvulling op de planMER gaat niet in op effecten passend bij een locatiespecifieke beoordeling. De partiële herziening biedt immers alleen een zoekgebied zonder specifieke locatie, hoogte of turbine-type. Dit onderzoek concludeert dan ook dat op de deze schaal van toetsing geen significant negatieve effecten te verwachten zijn, maar dat nader onderzoek nodig zal zijn, passend bij de schaal van het bestemmingsplan. Dat onderzoek (Waardenburg 2013) is inmiddels uitgevoerd in het kader van het bestemmingsplan en geeft ons geen aanleiding te verwachten dat significant negatieve effecten zullen optreden. Ook het functioneren van het nabijgelegen ecoduct voor de aanwezige fauna is hierbij betrokken, evenals gevolgen van de windturbines voor vogels en vleermuizen.

Deze herziening maakt een zoekgebied voor de plaatsing van windturbines mogelijk. De turbines kunnen zichtbaar en mogelijk hoorbaar zijn. De daadwerkelijke positiebepaling en realisatie zal moeten voldoen aan wettelijke milieunormen met betrekking tot geluid, slagschaduw, etc. Wij achten het mogelijk op deze locatie windturbines te realiseren welke aan de wettelijke eisen kunnen voldoen. Binnen het zoekgebied zijn de turbines op voldoende afstand tot de woningen te projecteren.

Op 11 mei 2012 heeft het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Vianen via een zienswijze op de ontwerp-structuurvisie 2013-2028 (PRS) verzocht de locatie voor windenergie op te nemen. De nu ter visie gelegen partiële herziening op de PRS is hier een uitvloeisel van. De Gemeenteraad van Vianen heeft op 19 juni 2012 besloten medewerking te verlenen aan het initiatief van Eneco en heeft besloten tot wijziging van het bestemmingsplan. Op grond van deze besluiten gaan wij uit van bestuurlijk draagvlak bij de gemeente.

De voorgestelde locatie past in onze visie over aanvaardbaarheid van windturbine locaties. Zij is gelegen nabij grote infrastructurele werken, op de overgang naar stedelijk gebied en zonder significant negatieve effecten op natuurwaarden. Naar onze visie doet plaatsing van de turbines op de overgang van het landschappelijke gebied ten zuiden van Vianen naar de stedelijke en infrastructurele concentratie van Vianen, geen afbreuk aan de landschappelijke kernkwaliteit van Vijfheerenlanden.

In de Voorloper Groene Hart hebben de betrokken provincies afgesproken geen nieuwe locaties in het Groene Hart op te nemen. Zoals in de PRS is vermeld zien wij opname van deze locatie, naast de landschappelijke aanvaardbaarheid ervan, in het licht van het geschrapte hebben van andere Groene Hart locaties bij de vaststelling van PRS en PRV op 4 februari 2013.

Het genoemde onderzoek van de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit biedt inspiratie voor denkrichtingen over het plaatsen van windturbines. Zo wordt in het advies ook gesproken over grootschalige opstellingen in de grote open gebieden binnen de provincie. Het advies inspireert tot nadenken over keuzes, maar is geen locatiespecifiek onderzoek naar de haalbaarheid van keuzes. Wij delen de keuze voor grote open gebieden niet. Het advies in te zetten op bedrijventerreinen delen wij wel; dit betekent echter niet dat plaatsing op bedrijventerreinen overal haalbaar is, mede vanwege milieuwetgeving. De nu voorgestelde locatie op de overgang van gebieden achten wij passend in onze uitgangspunten en realiseerbaar in relatie tot andere ruimtelijke belangen.

Het Windplan Utrecht (juli 2002) is een bouwsteen voor het Streekplan 2005- 2015. Sindsdien zijn nadere verdiepingen uitgevoerd naar de kwaliteiten van de landschappen (waardoor wij niet alle zoekgebieden in het Windplan aanvaardbaar achten) en effecten op de natuur. Het Windplan is geen bouwsteen geweest voor de in februari 2013 vastgestelde PRS en PRV.

In het locatiespecifieke onderzoek is de omvang van mogelijke slagschaduw op de nieuwbouw bij het pluimveebedrijf betrokken, evenals het stilzetten van de turbines bij overschrijden van de wettelijke normen. Wij achten de uitkomsten van dit onderzoek naar aantal dagen met slagschaduw toepasbaar op de, gezien vanaf de turbinelocatie, achter deze woning en achter de schuur gelegen weilanden. Ons is bekend dat het pluimveebedrijf voornemens is de open weilanden te voorzien van permanente beschutting. Op grond van het onderzoek naar slagschaduw achten wij niet aangetoond dat de turbines dusdanig vaak en veel slagschaduw over de weilanden van het pluimveebedrijf zullen geven dat sprake zal zijn van onaanvaardbare bedrijfseconomische gevolgen. Desondanks zullen wij de initiatiefnemer van de turbines vragen het onderzoek naar slagschaduw toe te lichten op consequenties voor het pluimveebedrijf.

Wij achten de locatie niet in strijd met ons eigen provinciaal belang. Terecht wordt geconstateerd dat wij de voorkeur hebben voor andere vormen van duurzame energie. Het uitspreken van voorkeur betekent niet een limitatieve keuze, maar het maken van afwegingen. Dit heeft geleid tot vaste zoekgebieden voor windenergie in het landelijk gebied in tegenstelling tot het voormalige Windplan met nagenoeg provinciedekkende zoekgebieden en in tegenstelling tot andere vormen van duurzame energie welke in beginsel overal in het landelijk gebied zijn toegestaan.

Landelijk is de nut en noodzaak van windenergie vastgesteld. Tevens is daarbij vastgelegd dat de provincies bij de realisatie ervan bevoegd gezag zijn voor locaties tussen de 5 en 100 MW en hierin een taakstelling krijgen. Zij kunnen het bieden van de planologische ruimte (het bestemmingsplan) aan de gemeente laten.

Strijd van het Rijksbeleid met het Verdrag van Aarhus inzake de nut & noodzaak van windenergie en de omvang van de taakstelling is niet aan de orde in deze partiële herziening van de PRS.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

2.2 Windenergielocatie Lage Weide

Zienswijze van: 03, 16, 23

Samenvatting: Eén van de locaties voor grootschalige windturbines is Lage Weide. Vereniging heeft zitting genomen in de klankbordgroep die bij de voorbereiding van de structuurvisie hiervoor heeft gefunctioneerd. Is na ampel beraad echter tot de conclusie gekomen dat het industrieterrein Lage Weide minder geschikt is voor plaatsing en exploitatie van grootschalige windturbines. Heeft zich daarom uit klankbordgroep teruggetrokken. Reden is dat de ondernemingen in Lage Weide in hun bedrijfsactiviteiten en toekomstplannen worden beperkt, of anderszins benadeeld vanwege de gevarencirkel, slagschaduw, vrije windvang en daarbij behorende maximale bouwhoogten en de geluidsbelasting in relatie tot de milieuruimte die bedrijven nu nog hebben. Beperking van

gebruiksmogelijkheden en bouwhoogte van bedrijfsperven en zullen leiden tot waardevermindering van onroerende zaken. (03, 23)

Alternatief is zonne-energie. Bedrijven hebben hier interesse in en indien en voor zover ongeveer 130.000 panelen kunnen worden geplaatst zou dat een productie van 27 MW opleveren, zonder de milieu- en gevarenproblematiek en zonder hinder voor bedrijfsactiviteiten. Beoordeel het industrieterrein Lage Weide als locatie voor de plaatsing van windturbines als niet geschikt. (03)

In de partiële herziening wordt aangegeven dat alternatieven zijn gevonden, omdat gemeenten als Stichtse Vecht en Woerden bezwaren hebben tegen windmolens op hun grondgebied. Aangezien de Utrechtse gemeenteraad tegen plaatsing van windturbines op Lage Weide is, het verzoek om de structuurvisie op dit punt ook aan te passen voor Lage Weide. Niet alleen de gemeenteraad, maar ook talloze bewoners van Utrecht, belangengroepen, de Industrievereniging Lage Weide en de Vereniging Eigenarencollectief zijn tegen deze windlocatie. (16, 23)

Als alternatieve locatie wordt Rijnenburg voorgesteld. Reden is dat windmolens op het intensief bebouwde en – gebruikte bedrijventerrein lastig in te passen zijn en tot uiteenlopende vormen van overlast leiden, denk aan slagschaduw, geluidsoverlast, windvang in relatie tot bouwhoogten, risicocontouren met gebruiksbeperkingen of belemmeringen voor toekomstplannen. De gemeentelijke structuurvisie houdt slechts rekening met huidige gebruik. Alternatief is zonne-energie. Bedrijven hebben hierin interesse. Met dit particuliere initiatief wordt de klimaatdoelstelling door de markt gehaald, zonder verdere inmenging van de overheid. Tenslotte dragen windmolens niet bij aan het optimaliseren van de bruikbaarheid van bedrijven en kantoren, wat waardevermindering en lagere verhuurbaarheid tot gevolg heeft. (16)

Reactie GS: De windenergielocatie Lage Weide is met de partiële herziening van de PRS en de PRV niet aangepast. Eventuele heroverweging hiervan vindt pas plaats na een formeel verzoek hiertoe van de gemeente Utrecht.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

2.3 Artikel 2.9a Experimenteerruimte duurzame energie

Zienswijze van: 10, 12, 14, 18, 21

Samenvatting: Blijkens de ter inzage gelegde kaart valt nagenoeg het gehele niet stedelijke gebied van de provincie onder de voorgestelde aanwijzing als experimenteerruimte. Tot nu toe diende per aanvraag beoordeeld te worden of de voorgestelde locatie geschikt was om daarvoor aangewezen te kunnen worden. Dat uitgangspunt wordt nu losgelaten. In plaats van een per locatie aangetoonde geschiktheid wordt nu als uitgangspunt gehanteerd dat iedere niet stedelijke locatie geschikt is. Opvallend is dat aan deze verstrekkende beleidswijziging geen visie ten grondslag is gelegd over de geschiktheid van locaties voor experimenteerruimte duurzame energie. Hierdoor is geen rekening gehouden met de verschillende verschijningsvormen van de duurzame energie opwekkende installaties. De enige op dit punt opgenomen bepaling luidt: "b. voorzien wordt in een goede landschappelijke inpassing". Deze op zich al zeer rekbare bepaling mist op dit punt zelfstandige betekenis. Dit aspect speelt immers in beginsel bij iedere vergunningsplichtige ruimtelijke voorziening. Het gaat er in deze echter om hoe met de invulling van die eis dient te worden omgegaan. Zonder het stellen van duidelijke toetsingscriteria wordt de noodzakelijke greep op die invulling uit handen gegeven. Daardoor ontstaat het risico dat de bescherming van de landschappelijke kwaliteiten niet voldoende gewaarborgd wordt. Het voorstel biedt, zonder onderliggende ruimtelijke visie op de landschappelijke inpassing van de duurzame energie opwekkende installaties, niet voldoende waarborgen tegen aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het landelijk gebied. Trek het voorstel in deze vorm in, dan wel schort de invoering op tot dat een adequate visie op de landschappelijke inpassing van de duurzame energie opwekkende installaties is ontwikkeld. (10)

Juist ook om innovaties mogelijk te maken lijkt het op zich een goede zaak om ruimte te bieden aan 'experimenteerruimten voor duurzame energie', met name als het inderdaad om zogenaamde pauzelandenschappen gaat. Het lijkt er echter op, dat feitelijk overal in het landelijke gebied binnen de provincie Utrecht experimenteerruimte voor duurzame energie wordt geboden. Daarnaast kunnen overeenkomstig de gegeven regelgeving initiatieven met een oppervlakte van maximaal 2.5 ha worden gerealiseerd, mits deze maar worden voorzien van een goede landschappelijke inpassing en ook daardoor de omliggende agrarische bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd. Het gaat om aanzienlijk oppervlakten en in die zin is het van belang de vraag te stellen of dergelijke grote experimenteerruimte gezien de toch relatief kleine schaal van de

Utrechtse landschappen dan wel overall inpasbaar is. Daarbij komt dat er thans een discussie plaatsvindt over duurzame energie in het landelijk gebied, met name ook over het al dan niet inpasbaar zijn van projecten op het gebied van duurzame energie (denk aan o.a. zogenaamde zonne-akkers, biovergisters, etc.). De vraag is dus of deze ruimte nu al moet worden geboden, aangezien er nu landschappelijk gezien geen enkele beperking is opgenomen. Er zou daarbij toch tegelijkertijd ook altijd rekening moeten worden gehouden met de specifieke (meer) lokale kwaliteiten zoals deze binnen een bepaald gebied (en dus gemeente) aanwezig zijn. Neem daarom in ieder geval de voorwaarde op dat er draagvlak dient te bestaan bij het gemeentebestuur, bij voorkeur op basis van een integrale energievisie (vergelijk ook beleid gemeente Vianen). (12)

Er wordt veel te veel ruimte geboden voor allerlei ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld zonneparken. Er zijn nog meer dan genoeg daken (zowel binnen de bebouwde kom als in het landelijk gebied) om plaats te bieden aan zonnepanelen. Weliswaar geeft de toelichting op het nieuwe artikel 2.9a aan, dat de voorkeur uitgaat naar *bestaande* agrarische bouwblokken, maar volgens de redactie van het artikel kan een ontwikkeling in feite overall plaatsvinden, tot een maximale oppervlakte van 2,5 ha, voorzien van een goede landschappelijke inpassing en niet belemmerend voor omliggende agrarische bedrijven. Vrezen aantasting van het landelijke, agrarische karakter en een verdergaande verstedelijking van het buitengebied door de bouw van elementen die hier functioneel niet thuis horen. Pas de PRV aan en sta hooguit alleen experimenteerruimte toe direct gekoppeld aan voormalige of bestaande agrarische bouwpercelen of op bestaande niet-agrarische bouwpercelen. Voor voormalige agrarische bouwpercelen moeten de voormalige agrarische gebouwen dan wel gesloopt worden, zoals ook vereist is bij het ontwikkelen van een nieuwe niet-agrarische functie. (14)

Waardering voor de toevoeging van artikel 2.9a in de PRV, waarmee in de provincie meer ruimte wordt geboden voor experimentele en innovatieve ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie. (18)

Voor het melkveehouderij bedrijf is beweiden van de koeien een belangrijk aspect is van de bedrijfsvoering. Hiervoor is grasland rond de boerderij nodig van een steeds grotere omvang, daar de veestapel ook groter wordt, om zo een boterham te kunnen blijven verdienen. Helaas heeft de provincie andere plannen met agrarische percelen, namelijk experimenteerruimte duurzame energie. Voor een korte periode van maximaal een jaar zou daar nog wel een mogelijkheid zijn, maar deze installaties zijn zo duur in aanleg, dat dit niet realistisch is. De ruimte voor experimenteerruimte duurzame energie is wel heel ruim, naast agrarische bouwpercelen, voormalige agrarische bouwpercelen, niet agrarische bouwpercelen, mag ook agrarische percelen gebruikt worden voor dit doel. Agrarische percelen liggen veelal ver van de gebruiker af, waardoor kabels nodig zijn. Het is veel handiger om de opwekking van energie dichterbij de eindgebruiker te ontwikkelen. Ook wordt in dit artikel gesproken over pauzelandenschappen, kunt u deze op de kaart aangeven? Het zou nog veel beter zijn als deze experimenteerruimte duurzame energie wordt ontwikkeld op pauze-industrieterreinen. Pas de PRV aan en sta hooguit experimenteerruimte toe direct gekoppeld aan voormalige of bestaande agrarische bouwpercelen of op bestaande niet-agrarische bouwpercelen. Bij voormalige agrarische bouwpercelen moeten de voormalige agrarische gebouwen dan wel gesloopt worden, zoals ook vereist is bij het ontwikkelen van een nieuwe niet-agrarische functie. (21)

Reactie GS: In paragraaf 4.2.1 van de PRS 2013-2028 is aangegeven dat een betrouwbare en betaalbare duurzame energievoorziening een belangrijk aspect is van een klimaatbestendige leefomgeving. Wij bieden ruimte voor duurzame energiebronnen. Het ondersteunen van genoemde innovaties is daarbij ook al opgenomen, inclusief het bieden van eventueel benodigde experimenteerruimte. Gebleken is dat het behulpzaam kan zijn om de experimenteerruimte niet alleen in de PRS aan te kondigen, maar ook in de PRV te borgen. Om die reden wordt het beoogde artikel hiervoor aan de PRV toegevoegd. De aanwijzing als experimenteerruimte biedt de mogelijkheid in te spelen op actuele ontwikkelingen. Innovaties op het gebied van duurzame energie en verzoeken om deze innovaties toe te passen en uit te proberen nemen sterk toe. Wij willen dit planologisch ondersteunen in afweging met andere belangen.

De ruimte is dus niet onbegrensd: bij de toepassing van artikel 2.9a moeten ook de andere regels die gelden in het landelijk gebied in acht worden genomen. Per initiatief zal beoordeeld moeten worden of de voorgestelde locatie geschikt is voor een bepaalde vorm van duurzame energie. Bij die beoordeling moeten alle relevante belangen worden betrokken en tegen elkaar worden afgewogen. Daarmee wordt iedere aanvraag nog steeds bezien op haar effecten op ander provinciaal belang. Ook gemeentelijke belangen, vastgelegd in bestemmingsplannen, blijven geldig. De beoogde aanwijzing versnelt het planologisch mogelijk maken, maar is geen vrijbrief voor iedere ontwikkeling.

Tevens wordt ruimte geboden voor de invulling van zogenaamde pauzelandenschappen met duurzame energie. Het betreft gebieden waar al wel (op structuurvisieniveau) een bepaalde ontwikkeling is beoogd, maar waarbij de

realisatie nog op zich laat wachten. Tijdelijk kan er invulling gegeven worden aan innovatieve vormen van duurzame energie op dit soort locaties. Dit doet niets af aan de lange(re) termijn visie voor een dergelijk gebied. Zoals gesteld vervangt het toe te voegen artikel niet het provinciaal belang met betrekking tot andere waarden. Deze blijven van kracht. Conform de aankondiging in de PRS zullen wij onze visie over het begrip "landschappelijke inpassing" in relatie tot de productie van duurzame energie nader handen en voeten geven via het Ruimtelijk Actie Programma. Wij zullen de in de zienswijze genoemde aspecten zoals het leggen van relaties met (bestaande) bouwpercelen en benutting agrarische gronden hierbij aan bod laten komen. Indien dit leidt tot wijzigingsvoorstellen voor de PRS of PRV dan zal dit in de herijking aan bod komen.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

3 Cultureel erfgoed

3.1 Cultuurhistorische hoofdstructuur, archeologie

Zienswijze van: 04, 05, 06

Samenvatting: De opgenomen bepalingen ten aanzien van de vergunningplicht bij een verstoring van de bodem vanaf een oppervlakte van 100 m² (in archeologische verwachtingszones) en vanaf een diepte van 30 cm kunnen gevolgen hebben voor bestemmingsplannen. Binnen het archeologiebeleid en de bestemmingsplannen van de gemeente Houten wordt doorgaans een vrijstellingsdiepte aangehouden van 50 cm, op archeologische terreinen en in archeologische verwachtingszones een oppervlaktevrijstelling van respectievelijk 100 m² en 500 m². Deze vrijstellingswaarden worden inhoudelijk onderbouwd door kennis van het bodemarchief. De archeologische beleidskaart en de gehanteerde bepalingen van de beide andere Kromme Rijngemeenten, Wijk bij Duurstede en Bunnik, zijn afgestemd op die van Houten. De gehanteerde vrijstellingsgrenzen zijn in het verleden afgestemd met de provincie en zijn akkoord bevonden. Deze zienswijze richt zich niet op de ontwikkelingen rondom de Limes als Unesco werelderfgoed, maar slechts op de wijze van de vertaling daarvan in de PRV. Alternatieve PRV tekst op basis van het gemeentelijk beleid is opgenomen. (04, 05, 06)

Reactie GS: De drie provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland hebben opdracht gekregen van het Rijk om de kernwaarden van de Limes te beschermen in hun verordening. Daarbij hebben de drie provincies de ambitie geuit om deze kernwaarden op een eenduidige wijze te beschermen. Op grond daarvan is gekozen om in alle drie de provincies voor de archeologische verwachtingszones uit te gaan van het principe dat voor werkzaamheden met een oppervlakte van meer dan 100 m² waarbij de grond dieper wordt geroerd dan 30 centimeter een onderzoeksverplichting in te stellen. Omdat op basis van archeologisch onderzoek kan blijken dat deze vrijstellingseis onnodige beperkingen oplegt en dat ter plaatse andere vrijstellingsgrenzen moeten worden gehanteerd, is in de toelichting op artikel 2.10 van de PRV opgenomen dat op basis van een archeologisch onderzoek gemotiveerd van de vrijstellingsgrenzen afgeweken kan worden. Indien de gemeente bij haar bestemmingsplan een goede archeologische onderbouwing voor afwijkende waarden heeft overlegd, hoeven deze waarden dan ook niet te worden aangepast.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

3.2 Cultuurhistorische hoofdstructuur, begrenzingen

Zienswijze van: 12

Samenvatting: Mede n.a.v. de 'buitenplaats-biotopen' zijn de objecten met de aanduiding 'CHS - historie buitenplaatszone' in overeenstemming met de werkelijkheid is gebracht. Verder is een (verdere) verfijning doorgevoerd van zowel de Stelling van Amsterdam, de NHW en ook de Limes teneinde aan dit (militaire) erfgoed een adequate planologische bescherming te kunnen geven, ook met het oog op het verkrijgen (en behouden) van de Unesco-Status. Ook gezien de cultuurhistorische waarden die dit (militaire) erfgoed vertegenwoordigd, evenals vaak ook aanwezige ecologische en landschappelijke waarden, instemming hiermee.

Reactie GS: Dank voor deze adhesiebetuiging.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

4 Wijziging rode contour Achterberg en Utrecht

4.1 Wijziging rode contour Achterberg

Zienswijze van: 07 (NB: zienswijze is ingediend t.a.v. in 2011 te verlenen ontheffing)

Samenvatting: Artikel 4.1, vijfde lid PRV 2009 bepaalt dat GS een ontheffing kunnen verlenen voor een gebied dat is aangeduid als 'Landelijk gebied' ten behoeve van verstedelijking onder de voorwaarden aangeduid als a. tot en met d. In het vijfde lid onder b. is bepaald dat verstedelijking niet plaats vindt in landelijk gebied met bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten. In de PRV in hoofdstuk 1 (Algemene Bepalingen) is niet aangegeven wat onder voornoemde kwaliteiten moet worden verstaan. Evenmin wordt dat nader geduid in de brief van 8 november 2011 van GS, waarin het voornemen wordt uitgesproken om de gevraagde ontheffing te verlenen. Op dat punt is het ontwerpbesluit dan ook onvoldoende gemotiveerd en duidelijk waardoor het niet mogelijk is daarop inhoudelijk een zienswijze te geven. Kort en goed blijkt dus niet uit het voornemen van GS dat aan alle voorwaarden van artikel 4.1, vijfde lid PRV is voldaan en alleen al om die reden kan het uitgesproken voornemen niet worden omgezet in een besluit waarin de ontheffing wordt verleend.

Mede gelet op de ligging van Achterberg, ingeklemd tussen het Binnenveld en de Grebbeberg / Utrechtse Heuvelrug, is in het voornemen van GS onvoldoende gemotiveerd waarom de huidige strakke rode contourlijn doorbroken dient te worden. Hierdoor is sprake van een toename van het aantal woningen die tevens verkeerstechnisch onverantwoord is. Ook wordt door de aanpassing van de rode contour de historische lintbebouwing terplaatse onderbroken. Verzoek om de bestaande rode contourlijn in stand te laten.

Reactie GS: Tegen het gepubliceerde voornemen om ontheffing te verlenen van artikel 4.1, lid 5 van de PRV 2009 is door reclamant een zienswijze ingediend. Op 6 maart 2012 hebben GS besloten de gevraagde ontheffing te verlenen. Tegen dit besluit heeft reclamant beroep ingesteld. Op 6 december 2013 heeft de zitting bij de Rechtbank Utrecht plaatsgevonden. Een uitspraak in deze zaak wordt op korte termijn (15 januari 2014) verwacht. Aangezien de procedure van de partiële herziening die van de ontheffing inhaalt, is besloten om de gronden tegen het besluit om ontheffing, aangedragen in de zienswijze en het ingestelde beroep, aan te merken als inspraakreactie tegen de partiële herziening.

De verzochte ontheffing is beoordeeld aan de hand van de gestelde criteria van artikel 4.1, lid 5 PRV 2009. Aan deze criteria wordt voldaan. De rode contour wordt op een tweetal locaties beperkt opgerekt waarvoor in ruil een tussengelegen oppervlakteneutraal gedeelte buiten de rode contour wordt gehaald. Hierdoor blijft de hoeveelheid grond binnen de rode contour gelijk en kan daarmee volgens het provinciaal beleid geen verstening van het landelijk gebied optreden. Van een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen kan volgens ons dan ook geen sprake zijn. De keuze van de gemeente Rhenen om met deze contouraanpassing een waardevol doorzicht naar het achterland te waarborgen kunnen wij begrijpen en achten wij niet in strijd met de provinciale belangen.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

4.2 Wijziging rode contour Utrecht

Zienswijze van: 09, 12, 13, 17, 22

Samenvatting: Bij de uitwerking van de phPRS is uitgegaan van de concepttekening van de geplande bebouwing. Inmiddels is het bouwvlak nader uitgewerkt, in nauw overleg tussen het Prinses Maxima Centrum en de gemeente Utrecht. Gezien de beperkte ruimte en het programma, waar het gebouw in moet voorzien, is het aanpassen van het bouwvlak ontwerptechnisch, stedenbouwkundig en landschappelijk niet mogetijk noch wenselijk. Uit een nadere bestudering van de aangepaste rode contour in de phPRV blijkt dat deze nog niet geheel aanstuit bij de geplande bebouwing van het Prinses Maxima Centrum, zoals opgenomen in het bouwvlak van het conceptbestemmingsplan 'Prinses Maxima Centrum'. In de figuur in de bijlage is de betreffende contour op de verbeelding van het betreffende bestemmingsplan geprojecteerd. Te zien is dat de bebouwing de rode

contour aan de oostzijde beperkt overschrijdt. Om die reden willen wij u verzoeken de contour zodanig aan te passen, dat de rode contour het gehele bestemmingsvlak omvat. (09)

De voor het PMC beoogde ruimtelijke ontwikkeling is gelegen in de laatste 'groene buffer' zoals deze na alle ontwikkelingen op de Uithof, waaronder die van het WKZ zelf en ook de later aangelegde busbaan, resteert tussen de bebouwing van de Uithof en die van het landgoed Oostbroek. Deze buffer moet adequaat beschermd worden. Eerdere zienswijzen over dit gebied hebben er toe geleid dat de betreffende plannen zodanig aangepast werden, dat een verdere aantasting van het betreffende gebied kon worden voorkomen. Nu is dit gebied weer in beeld. Eerst had zorgvuldig moeten worden gekeken of voor de locatie geen alternatieven beschikbaar zijn. Zoals ook uit een analyse van de gemeente Utrecht naar voren komt, zijn die alternatieven er wel degelijk, en zijn deze ten aanzien van de in het geding zijnde waarden van natuur, landschap en milieu (denk aan o.a. luchtkwaliteit en geluid t.o.v. aangrenzende wegen en dan in het bijzonder de A-28) zelfs veel geschikter dan die van de huidige voorkeurslocatie van het PMC. Wat de effecten van de voorkeurslocatie betreft, zal daardoor niet alleen een landschappelijk fraai weidegebied zal verdwijnen, dat nog zijn oorspronkelijke verkaveling kent, maar dat daardoor tevens de uitstralingseffecten (door o.a. licht, geluid, etc.) op het landgoed Oostbroek, belangrijke verbindingzone in de EHS, aanzienlijk zullen worden vergroot. Eveneens wordt juist in het hoogopgaande eiken- en beukenbos zoals dat aan de zijde van de Bunnikseweg aanwezig is met enige regelmaat de boomarter waargenomen, hetgeen een overeenkomstig de FFW strikt beschermde soort (cat. 3) is. Daarnaast dient juist aan het landgoed Oostbroek en aangrenzende weilanden ook zeer belangrijke functie worden te worden toegekend aan de gehele ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied. Het PMC past ook niet in de 'Visie De Uithof (gemeente Utrecht, 2007)', waarin de weilanden tussen het WKZ en de Uithof als 'landschap' worden aangeduid. De realisatie van het PMC in de laatste groene buffer tussen de Uithof en het landgoed Oostbroek is een onaanvaardbare aantasting van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Er dient naar een alternatieve locatie te worden gekeken, waarbij daarvoor met name de locatie zoals deze is gelegen tussen het huidige WKZ en de Universiteitsweg in aanmerking komt. (12)

Bezwaar tegen de verlegging van de rode contour bij De Uithof. Deze heeft grote ruimtelijke consequenties, onder andere aantasting groene buffer. In de onderbouwing wordt aangegeven dat de beoogde locatie voor het PMC alleen op de plek gerealiseerd kan worden buiten de rode contour. De argumentatie hierbij is onduidelijk en zwak. Zijn er echt geen andere mogelijkheden? Is dit voldoende onderzocht en is er samenwerking hierover gezocht met andere partijen, grondeigenaren en bewoners. We zijn niet tegen de komst van het PMC, maar zonder goed onderzoek en communicatie gaat de herziening van de rode contour veel te snel. De plannen voor (natuur)compensatie zijn onvoldoende opgenomen en onderbouwd. Hier hebben de bewoners goede ideeën voor, waarmee ze nu niet hebben kunnen articuleren. (13)

Niet tegen de komst van het PMC, maar bezwaar tegen de magere onderbouwing van de verlegging van de rode contour bij De Uithof, zoals in het ontwerp van de phPRS en phPRV is opgenomen. Dit is een verlegging die grote ruimtelijke consequenties heeft (aantasting groene buffer) en daarmee dus goed beargumenteerd moet zijn. De enige onderbouwing die in de toelichting op de partiele herziening wordt gegeven is dat "geen andere ruimte voor een dergelijke functie beschikbaar" is. In het afgelopen jaar zijn verschillende modellen voor de ruimtelijke inpassing van het PMC naar buiten gekomen. Uit het ontwerp van de partiële herziening blijkt dat uiteindelijk gekozen is voor het "maximale uitbreidingsmodel". Uit de toelichting op de partiële herziening wordt geen onderbouwing gegeven van het benodigde oppervlak en/of een motivatie voor het gekozen model. Ook blijkt niet waar de compensatie uit bestaat, laat staan dat kan worden beoordeeld of deze in verhouding staat tot de aantasting van natuur en landschap. Zolang niet duidelijk is waar de compensatie uit bestaat en er geen zekerheid is over de daadwerkelijke realisering daarvan is het prematuur de rode contour te verleggen. (17)

De gemeente Utrecht bereidt een bestemmingsplanherziening voor om de bouw van het PMC mogelijk te maken. Uit de door het PMC toegezonden ontwerpkaart gedateerd 27 november 2013 blijkt, dat de door de provincie voorbereide contour weliswaar ruim genoeg is voor de realisering van het gebouw, maar geen ruimte biedt voor de verkeers- en verblijfvoorzieningen, die daarbij horen. (22)

Reactie GS: Als algemeen uitgangspunt geldt dat een rode contour pas wordt opgenomen als er een ontwerp-bestemmingsplan in procedure is. Ten tijde van het starten van de PRSph en PRVph was er nog sprake van, dat dit plan er zou liggen rond de zomer van 2013. Dit niet gelukt. Het op te stellen bestemmingsplan zal de motivatie bevatten over onder andere de locatiekeuze, de benodigde oppervlakte en het gekozen model. Daarnaast zal in dat kader ook inzicht en een onderbouwing moeten worden gegeven over de vereiste groene kwaliteitsverbetering die in verhouding dient te staan met de te realiseren rode ontwikkeling.

Nu er bij het PMC nog geen sprake is van een ontwerp-bestemmingsplan in procedure is er nog te veel onduidelijkheid en onzekerheid over een aantal bestemmingsplanaspecten. Dit betekent dat nu een definitieve grens van de rode contour vastleggen het gevaar inhoudt dat achteraf kan blijken dat een te groot dan wel te klein gebied binnen de rode contour is gebracht dan nodig is. In de PRS hebben wij reeds aangegeven achter de ontwikkeling van het PMC op de Uithof te staan in de directe nabijheid van het WKZ. In de vergadering van 18 maart 2013 hebben PS de ontwikkeling van het PMC op deze locatie benoemd tot project van provinciaal belang als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Nu het exacte ruimtebeslag van het PMC nog niet duidelijk is, kiezen wij er nu voor om het plangebied indicatief te begrenzen en de exacte rode contour pas te trekken nadat het op te stellen bestemmingsplan voor de PMC-vestiging onherroepelijk is geworden. Op de PRS-kaart komt – conform de gehanteerde plansystematiek – een stippellijn te staan. Hiermee geven we wel meer duidelijkheid over de locatie van het PMC dan de PRS tot nu toe bood. De locatie van het PMC wordt door de partiële herziening ook mogelijk gemaakt in de PRV.

Voorstel GS: de voorlopig voorgestelde rode contour wordt als een indicatieve begrenzing op de kaart aangegeven. Dit wordt ook in de tekst van de PRS aangegeven. De tekst:

“Wij willen meewerken aan de vestiging van het Nationaal Kinder Oncologisch Centrum op de Uithof in de directe nabijheid van het WKZ, onder voorwaarde dat als compensatie een groene kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd die in redelijke verhouding staat tot de te realiseren rode ontwikkeling. Hierover vindt nog overleg plaats tussen de gemeente en de initiatiefnemers. Zodra er concrete plannen zijn die een aanpassing van de rode contour noodzakelijk maken, zullen wij starten met een partiële herziening van de PRV. Hiervoor hebben wij een aanpassing van de rode contour doorgevoerd. Met de aanpassing van de rode contour, wordt de ster op de kaart, 'Nationaal Kinder Oncologisch Centrum (toelichtend)', verwijderd uit de PRS.”

wordt als volgt aangepast:

“Wij willen meewerken aan de vestiging van het Nationaal Kinder Oncologisch Centrum op de Uithof in de directe nabijheid van het WKZ, onder voorwaarde dat als compensatie een groene kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd die in redelijke verhouding staat tot de te realiseren rode ontwikkeling. Hierover vindt nog overleg plaats tussen de gemeente en de initiatiefnemers. Zodra er concrete plannen zijn die een aanpassing van de rode contour noodzakelijk maken, zullen wij starten met een partiële herziening van de PRV. Hiervoor hebben wij het plangebied van het PMC indicatief begrenst middels een stippellijn. Nadat het op te stellen bestemmingsplan voor de PMC-vestiging onherroepelijk is geworden trekken wij de exacte rode contour.”

5 Ecologische hoofdstructuur en groene contour

Zienswijze van: 12

Samenvatting: Gezien het bepaalde in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) dat de bescherming van potentiële waarden binnen de EHS alleen aan de orde kan zijn als de gronden daadwerkelijk voor natuurdoelen zijn bestemd, stelt de provincie in de voorliggende Herziening een zodanige aanscherping voor, ook al zat deze feitelijk ook al in de PRS/PRV 2013, dat ten aanzien van zogenaamde 'ingesloten terreinen' (denk hierbij met name aan zowel agrarische - als recreatieve bedrijven) bij eventuele uitbreidingen alleen (nog) aan de actuele natuurwaarden dient te worden getoetst. Is een dergelijke aanscherping in juridische zin ook houdbaar als het gaat om zogenaamde 'Natura 2000-gebieden' en ook Natuurmonumenten, die immers een integraal deel uitmaken van de EHS? Juist daarvoor gelden immers bepaalde instandhoudingsdoelen voor de zogenaamde kwalificerende habitattypen en ook soorten, soms ook met een bepaalde verbeteropgave. In die zin kan het dus wel degelijk zo zijn dat door een bepaalde uitbreiding van bijvoorbeeld een agrarisch bedrijf dat is gelegen binnen de EHS de actuele natuurwaarden dan weliswaar niet direct worden geschaad, maar door een toename ammoniak-uitstoot, etc., de instandhoudingsdoelen wel degelijk verder buiten bereik komen. Weliswaar staat dat met zoveel woorden ook in de gegeven Toelichting aangegeven, zowel in de inmiddels in februari 2013 vastgestelde PRS/PRV 2013 (zie ook de PRS/PRV 2013, pag. 76), evenals in de thans voorliggende Herziening (zie ook de 'Herziening', pag. 20), maar het zou wellicht goed zijn, daar ook in de andere paragrafen voor zover uiteraard van toepassing, nog eens expliciet naar te verwijzen.

Voor zover het dan om bedrijven gaat die buiten de EHS zijn gelegen, of inmiddels (in het kader van 'Akkoord van Utrecht') zijn geëxclaveerd, hetgeen vooral bij de wat grotere recreatieve bedrijven van toepassing is, hoeft bij de toetsing aan het 'Nee, tenzij' zoals dat voor de EHS van kracht is (bovendien) ook niet langer te worden getoetst

aan het zogenaamde 'nabijheidsbeginsel', dus de zogenaamde 'externe werking', zoals o.a. effecten van o.a. uitstoot ammoniak, geluid, licht, etc., terwijl deze toch aanzienlijk kunnen zijn. Dat geldt dan overigens (gelukkig) ook weer niet voor zogenaamde 'Natura 2000 - gebieden' die weliswaar deel uitmaken van de EHS, maar waar nog wel degelijk aan de zogenaamde 'externe effecten' dient te worden getoetst. Ook hier zou in de paragraaf die in de thans voorliggende Herziening m.b.t. de 'externe werking' is opgenomen (zie ook de Herziening, pag. 22) een nadere nuancering ten aanzien van de zogenaamde Natura 2000-gebieden eveneens op zijn plaats zijn.

Reactie GS: De tekst van het Barro laat geen ruimte voor het beschermen van potentiële waarden ter plekke van functies binnen de EHS die niet daadwerkelijk als natuur zijn ingericht en bestemd. Dat geldt ook voor situaties in en rond Natura 2000-gebieden, die een onlosmakelijk onderdeel zijn van de EHS. Het is van belang een onderscheid te maken tussen de planologische toetsing in het kader van de PRS/PRV enerzijds, die slechts een zeer beperkte beoordeling vraagt van de effecten van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling op afstand (vooral in het kader van "een goede ruimtelijke ordening") en de beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet anderzijds, waar deze effecten veel strikter worden getoetst.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

Zienswijze van: 12

Samenvatting: Het is uitermate te betreuren dat de militaire terreinen van de Leuserheide en de Vlasakkers nu alsnog, ondanks alle inspanningen van de provincie uit het verleden om juist deze terreinen gezien hun natuur- en ook landschappelijke waarde in de EHS te houden, uit de EHS gehaald zijn. Zowel de Leuserheide, als ook de Vlasakkers kennen immers zeer hoge natuurwaarden, mede door het daar door defensie tot op heden gevoerde beheer. Juist gezien de hoge natuurwaarden die op militaire terreinen voorkomen (zie o.a. ook het rapport: 'De bijdrage van defensie van de Nederlandse Natuur (Min Defensie, 2012)') had het de Tweede Kamer dan ook gesierd als zij deze terreinen gewoon in de EHS had gelaten. Gelukkig is wel in de PRS/PRV aangegeven dat als deze terrein hun militaire status verliezen, dat zij dan alsnog in de EHS dienen te worden opgenomen. Verder is het natuurlijk mooi dat het voormalige militaire terrein met (naar verwachting) de grootste natuurwaarden binnen de provincie Utrecht, te weten de Vliegbasis Soesterberg, inmiddels terug wordt gegeven aan de natuur, ook al is dat dan gedeeltelijk.

Reactie GS: Dank u voor deze adhesiebetuiging.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

Zienswijze van: 14

Samenvatting: Ten aanzien van de relatie met de ontwikkeling van de landbouw, is de nieuwe, aangepaste EHS-tekst in de verordening géén verbetering. De gevolgen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw zijn onvoldoende duidelijk. Dit geldt met name voor de vergroting van een bouwblok binnen de EHS. In de PRV wordt nu gesproken over een toetsing op de "wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS, die zowel betrekking hebben op de actuele als op de potentiële waarden". Waar eerst sprake was van een beoordeling op grond van de actuele waarden, moet nu dus ook geoordeeld worden op een belemmering van de ontwikkeling van potentiële natuurwaarden. Overigens is niet duidelijk of de uitbreiding van een bouwblok past binnen het "normale agrarische gebruik" (definitie PRS), dan wel nader moet worden afgewogen. Verschaf duidelijkheid over de relatie EHS en ontwikkelingsmogelijkheden van de inliggende agrarische bedrijven en verklein deze ontwikkelingsmogelijkheden niet sluipenderwijs.

Reactie GS: De partiële herziening voorziet niet in een wijziging van beleid en regelgeving, waar het de toetsing aan potentiële waarden betreft voor ontwikkelingen op agrarische gronden en bouwvlakken binnen de EHS: daar waar deze nog een agrarische bestemming hebben, worden nieuwe ontwikkelingen alleen getoetst aan actuele natuurwaarden. De herziening voorziet slechts in eenzelfde beoordelingskader voor andere ingesloten functies. In de nieuwe PRS-tekst is nog eens expliciet toegelicht, dat ook onder de aangepaste regels ontwikkelingen op en uitbreiding van agrarische bouwpercelen in de EHS mogelijk zijn, zolang geen actuele natuurwaarden worden aangetast.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

Zienswijze van: 14

Samenvatting: Er is geen enkele nieuwvestiging van agrarische bedrijven in de EHS mogelijk. Dit kan haaks staan op een goed en efficiënt beheer van natuurterreinen, waarover afspraken worden gemaakt op gebiedsniveau, zoals in de Wilnis Bovenlanden. Binnen dat soort gebieden oriënteren agrarische ondernemers

zich op een natuurondernemerschap, waarvoor tenminste één bedrijf zich hier zou moeten vestigen. Bovendien omvat de EHS méér dan bestaande en nieuwe natuurgebieden. Daarom kunnen agrarische bedrijven van groot belang zijn voor het beheer van de EHS. Maak dus de nieuwvestiging van agrarische bedrijven binnen de EHS onder voorwaarden wél mogelijk.

Reactie GS: In paragraaf 6.5.1.1 van de PRS 2013-2028 is bepaald dat nieuwvestiging van agrarische bedrijven in de EHS niet mogelijk is. De nieuwvestigingsmogelijkheden van agrarische bedrijven in de EHS zijn met de partiële herziening van de PRS en de PRV niet aangepast. Gevraagd wordt feitelijk om alsnog een beleidswijziging aan te brengen, waarbij in de EHS dan feitelijk ruimere mogelijkheden voor agrarische bedrijfsvestiging worden geboden dan daarbuiten. Dat is op zichzelf al moeilijk uit te leggen, maar wij achten dit ook van vanuit het natuurbelang onjuist. Er zijn weliswaar situaties waarbij agrarisch (mede)gebruik kan worden ingezet voor natuurbeheer, maar de bestemming natuur dient dan altijd voorop te staan. Bij dit uitgangspunt passen geen nieuwe agrarische bouwvlakken. Voor agrarisch medegebruik is ook zelden nieuwe bebouwing nodig. Als dit al nodig zou zijn, dan kan het slechts om een ondergeschikt beheersgebouw gaan, passend binnen een natuurbestemming.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

6 Overige onderwerpen PRSph en PRVph

Zienswijze van: 08

Samenvatting: Er bevinden zich groene contourgebieden ten oosten van Pon Campus Leusden. Daarnaast hebben delen van het spoor dat door en voor Pon bedrijfsmatig in gebruik is ook een natuuraanduiding. De op korte afstand opgenomen natuuraanduidingen verdragen zich niet met de huidige en toekomstige bedrijfsactiviteiten van Pon op het bedrijventerrein en op het spoor en kunnen beperkend werken. Daarnaast wordt in de stukken voorzien in de mogelijkheid tot het realiseren van recreatieve voorzieningen in het landelijk gebied voor bovenlokale dagrecreatieterreinen, recreatiezone en bovenlokale recreatieterreinen. Recreatieve ontwikkelingen, in het bijzonder intensieve vormen waarbij veel personen aanwezig zijn of waar personen ook buiten de dagperiode kunnen verblijven en accommoderen in de directe nabijheid van Pon conflicteren met de aanwezige en te ontwikkelen bedrijfsactiviteiten op het terrein en op het spoor. Indien gevoelige recreatie en/of natuur nabij de Pon Campus Leusden gerealiseerd kan worden, kunnen ongewenste conflicterende belangen ontstaan waarbij de (milieu)gebruiksruimte van Pon te Leusden in het geding kan komen. De recreatie- en natuuraanduidingen op korte afstand van Pon Campus Leusden werken beperkend voor de rechtszekerheid en de ontwikkelingsmogelijkheden van client op genoemde locatie. Verwijder de aanduidingen nabij Pon Campus Leusden (welke zijn omcirkeld in bijlage II) van de betreffende kaarten.

Reactie GS: De genoemde groene contourgebieden en de genoemde recreatieve beleidscategorieën zijn met de partiële herziening van de PRS en de PRV niet aangepast.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

Zienswijze van: 19

Samenvatting: Zoekt steun voor ontwikkelvisie ten aanzien van het gebied dat de schakel vormt tussen het Gagelbos en de Maarsseveense Plassen. Een belangrijke stadsrandzone, gelegen tussen twee recreatiegebieden. Wens is hier een kassencomplex van 32.000 m² te slopen en in dat gebied zorg te dragen voor een verbindingzone voor langzaam verkeer tussen beide gebieden, het herinrichten van het gebied met een parkachtige omgeving met grote waterpartijen en het realiseren van zes woningen om het plan financieel te onderbouwen. Zie deze ambitie - waar nodig - als zienswijze bij de partiële herziening van de structuurvisie en hou bij de vaststelling daarvan rekening met deze wensen. Het zal dan vooral gaan om de herschikking van de groene- en rode contouren.

Reactie GS: In het betreffende gebied zijn met deze partiële herziening geen wijzigingen doorgevoerd in de ligging van rode contour, natuurgebieden of andere mogelijk relevante beleidscategorieën.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

7 WAV-kaart

Zienswijze van: 14

Samenvatting: Volgens de tekst heeft de herijking van de EHS (Akkoord van Utrecht) slechts beperkte gevolgen voor de WAV-kaart. Gesproken wordt over de ontgrenzing van 1.500 ha. Daarnaast zijn de militaire terreinen Leusderheide en Vlasakkers uit de EHS gehaald. Met het Akkoord van Utrecht zijn echter ook de gebieden binnen de Groene Contour uit de EHS gehaald. Deze wijziging is nog niet doorgevoerd op de ontwerp WAV-kaart. Pas de begrenzing van de EHS, als basis voor de WAV-kaart aan, conform het Akkoord van Utrecht.

Reactie GS: Conform de Wet Ammoniak en Veehouderij zijn op de WAV kaart alleen zeer kwetsbare gebieden aangewezen in bestaande natuur in de EHS. Dat wil zeggen natuur die al vóór 1988 was aangelegd of begrensd. De Groene Contour bestaat uit gebieden die voorheen aangeduid waren als nog te realiseren nieuwe natuur. Omdat dit dus geen bestaande natuur was, waren deze gebieden niet op de WAV kaart aangewezen als zeer kwetsbare gebieden en dus heeft het uit de EHS halen van de Groene Contour geen gevolgen voor de WAV kaart.

Voorstel GS: geen aanleiding tot aanpassing.

8 Ontvangen zienswijzen

Nr	Naam indiener	Hoofdstuk
01	ARAG SE Nederland, namens Mw. Buijserd, Hagestein	2
02	Stichting Buiten Gezond in Vianen, Vianen	2
03	Industrievereniging Lage Weide	2
04	Gemeente Houten	3
05	Gemeente Wijk bij Duurstede	3
06	Gemeente Bunnik	3
07	Mr. A. Diepeveen, namens 9 bewoners van De Dijk te Achteberg	4
08	LBP Sight, namens Pon, Leusden	6
09	Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie, De Bilt	4
10	Vechtplassencommissie, Weesp	2
11	Natuur en vogelwacht de Vijfheerenlanden, Vianen	2
12	Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Bilthoven	2, 3, 4, 5
13	Dhr. Hellevoort, Bunnikseweg De Bilt, mede namens 4 andere bewoners van de Bunnikseweg	4
14	LTO Noord, Zwolle	2, 5, 7
15	Stichting Groene Hart, Woerden	2
16	Vereniging Eigenarencollectief van Lage Weide, Hoogland	2
17	Natuur en Milieufederatie Utrecht, Utrecht	4
18	Natuur en Milieufederatie Utrecht, Utrecht	2
19	Dhr Van Eck, Maarssen	6
20	Amice advocaten, namens enkele bewoners van Hagestein en Vianen, alsmede de Stichting Gigawiek	2
21	Mevr. Kool, Abcoude	2
22	Gemeente Utrecht	4
23	Bewonersplatform Buren van Lage Weide, Utrecht	2